

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Borgen, Helsingborgs kommun

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Borgen
Kommun	Helsingborg
Socknar	Fjäretad och Kvistofta
Gränser	Området är markerat med svart heldragen linje på bifogade karta, bilaga 1
Fastigheter	Området för järnväg och banvall ingår ej i reservatet Norra Vallåkra 1:10 och 1:12 (del av) Södra Vallåkra 1:24, 13:11 och 17:1
Läge	1 km nordväst om Vallåkra i Rååns dalgång
Kartblad	Topografiska kartan: 3C Helsingborg SV Ekonomiska kartan: 3C1d Vallåkra
Koordinater	x: 13154 y: 62083
Naturgeografisk region	Nr 6: Sydvästra Skåne
Areal	Ca 30 ha land
Förvaltare	Länsstyrelsen i Skåne län

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts med kraftig svart heldragen linje på bifogade karta (bilaga 1) som naturreservat.

För att trygga syftet med naturreservatet skall de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 3§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m.

När detta beslut vunnit laga kraft skall Länsstyrelsens i Malmöhus län beslut om naturreservatet Borgen den 30 maj 1959 (dnr III R 7 59) upphöra att gälla. Vidare skall förordnandet om skydd för landskapsbilden enligt 19 § naturvårdslagen för Rååns dalgång den 6 juni 1974 upphöra att gälla inom den del som omfattas av det nybildade naturreservatet.

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att

- Bevara och gynna de biologiska värden som skapas genom att denna naturtyp med för regionen representativ flora och fauna, fritt får utvecklas mot naturskog.
- Bibehålla det gamla, fortfarande helt öppna åker- och beteslandskapet inom delar av området genom fortsatt betesdrift alternativt hävda det som en glest trädbevuxen hagmark.
- Bevara resterna av en ålderdomlig industriepok tillsammans med några av de geologiskt intressanta blottningar som denna verksamhet skapat.
- Genom enkla anläggningar och anordningar göra det möjligt för allmänheten att ta del av reservatets natur- och kulturvärden.

Föreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5§ miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet **att**

- 1 uppföra ny byggnad eller annan anläggning
- 2 bedriva täktverksamhet i någon form
- 3 vidtaga åtgärder som förändrar områdets topografi och ytförhållanden eller landskapets allmänna karaktär som att gräva, schakta, spränga, borra, muddra, dränera, dämna, utfylla, plöja eller utföra annan markbearbetning
- 4 anordna upplag
- 5 avverka träd eller buskar
- 6 plantera eller så träd, buskar eller andra växter
- 7 använda handelsgödsel, flytgödsel och jordförbättringsmedel

- 8 använda kemiska bekämpningsmedel utom på åkermark
- 9 omföra betesmark till åker eller skogsmark
- 10 dra fram mark- eller luftledning
- 11 bedriva jakt under helgdagar samt lördagar och söndagar
- 12 anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning - informations- och reservatsskyltar undantagna.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6§ miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att sådana anordningar och åtgärder vidtas inom reservatet som

- 1 utmärkning av, skyltning till och upplysning om reservatet
- 2 anordnande av parkeringsplats, toalett, stigar och stängselgenomgångar enligt fastställd skötselplan
- 3 röjning, gallring, avverkning och föryngring i skogsmark så som närmare anges i fastställd skötselplan
- 4 skötsel av betesmarker innefattande betesdrift, slåtter, röjning, gallring, uppsättande och underhåll av hägnader och vattningsanordningar enligt fastställd skötselplan
- 5 uppföljning av områdets skötsel och miljöövervakning.

C. Föreskrifter med stöd av 7 kap 30§ miljöbalken om ordningen samt rätten att färdas och vistas i reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar, är det förbjudet att

- 1 gräva, borra, mejsla, måla eller eljest skada block, bergvägg, terrängform, levande eller döda träd, buskar och stubbar
- 2 plocka eller gräva upp växter
- 3 avsiktligt störa djurlivet t ex genom närgången fotografering

- 4 på ett störande sätt använda radio, bandspelare eller annan ljudanläggning
- 5 tälta eller ställa upp husvagn, campingbil eller liknande
- 6 medföra ej kopplad hund
- 7 rida
- 8 framföra motordrivet fordon annat än på vägen till parkeringsplats
- 9 parkera annat än på anvisad parkeringsplats
- 10 bygga anordningar eller anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift, snitsel eller därmed jämförlig anordning – informations- och reservatsskyltar undantagna.

Föreskrifterna under A och C skall inte utgöra hinder för åtgärder i samband med områdets skötsel i enlighet med av Länsstyrelsen fastställd skötselplan eller för drift och underhåll av befintliga ledningar eller för normalt underhåll av vägar. Föreskriften C 8 gäller ej markägaren eller dennas nyttjanderättshavare i samband med skötsel av jordbruksmark.

Länsstyrelsen får medge dispens från föreskrifterna om det finns särskilda skäl.

D. Föreskrifter med stöd av 3§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m om skötselplan

Skötselplan

1. Naturreservatets gränser skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar.
2. Markdisposition, skötsel och vård samt anläggning och underhåll av anordningar för allmänheten skall ske enligt anvisningarna i skötselplanen, som fastställs av Länsstyrelsen i särskilt beslut denna dag.

Förvaltning

I enlighet med 2 och 21 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken mm är Länsstyrelsen förvaltare i naturvårdshänseende för naturreservatet och skall fortlöpande samråda med markägare, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Beskrivning av området

Området ligger i Rååns dalgång och utgörs till större delen av djupt nerskurna bäckraviner med branta, skogklädda sluttningar. Längs ån och längst i norr ansluter öppna betesmarker till skogspartierna.

Landskapet har eroderats fram i de berggrundslager som utgörs av Höganäsformationens sedimentära bergarter med en ålder som sträcker sig från yngsta trias till äldsta jura. De yngsta bergarterna är tillgängliga i Södra Vallåkra (Helsingborgsledet) och de äldsta i Norra Vallåkra (Vallåkraledet och Bjuvsledet). Bergarterna är i förenklade ordalag sandsten, lersten, lera, kol, växellagring mellan sandsten och lera samt en bank med sfärosiderit.

Kol har brutits i området sedan 1700-talet i såväl dagbrott som i schakt. Under 1900-talet togs eldfast lera ut både norr och söder om Råån. Strax söder om reservatet finns ännu en gammal lerkärlsfabrik i drift.

I samband med täktverksamheten har fossil av utdöda ryggradsdjur och dinosaurier påträffats. I Södra Vallåkra har fotavtryck från dinosaurier påträffats. Ravinbotten och sluttningarna är på många ställen i områdets norra del ett kaotiskt virrvarr av gropar, småraviner och avfallshögar, vilka härstammar från den tidigare brytningen av kol och lera. Denna täktverksamhet har emellertid fått ålderns patina över sig och har helt bäddats in i den täta vegetationen. Vissa skärningar i berggrunden är dock synliga i några gläntor och öppna partier. Dessa skärningar är betydelsefulla geologiska exkursionslokaler.

På platån ovanför den östra ravinsluttningen ligger resterna av en fornborg från järnåldern, vilken givit upphov till benämningen Borgen för hela området kring ravinen. På borgplatån innanför borgvallen ligger också en gravhög kallad Åsahögen

Vegetationen utgörs till större delen av en olikåldrig blandlövskog, där flertalet av den sydsvenska florans träd- och buskarter ingår. Dominerande trädslag är al, ask, asp, ek och vårtbjörk. Markvegetationen är rikt utvecklad med en yppig vårflora. I ravindalarna intar skogsbingelsamhället den största arealen. Vårfloran är yppig med sippor, svalört, smånunneört och vårlök. Bland buskarna dominerar hassel och skogstry. Under hasselbuskarna uppträder vätterosen på våarna. Borgbergets södra sluttning karaktäriseras av högvuxen ekskog med storrams, skogsviol och ekorrbär. Längs Råån och i den södra bäckravinen finns huvudsakligen alskog. Där växer älgört, kirsål, rosendunört och rörfen.

De öppna betesmarkerna hyser en relativt trivial gräsmarksvegetation. På högre liggande områden finns ett relativt örtrikt ängssvingelsamhälle medan de fuktigare markerna mot ån intas av ett mera gräsdominerat ängskavlesamhälle.

I de tidare lertäkterna finns öppna ytor med "ruderatväxter". På öppna ytor uppträder den sällsynta flockarun. Dessa områden har delvis planterats och koloniserats av olika träd och buskar exempelvis asp, björk, ek, al och viden.

Skogsområdena hyser ett utomordentligt rikt småfågelliv med en täthet nära 150

häckande par per 10 ha yta. Liknande höga tätheter är kända endast från få platser i Sverige. Antalet arter av årliga häckfåglar inom naturreservatet är över 20. Talrikast är lövsångare och bofink. Det finns dessutom goda bestånd av flera arter med vacker sång, såsom näktergal, svarthätta, trädgårdssångare, härmsångare, koltrast och taltrast. I sångfågelkören hörs tillfälligtvis rariteter som sommargylling, liten flugsnappare, lundsångare och flodsångare.

Området hyser sannolikt även en rik och intressant insektsfauna, men denna finns inte närmare beskriven.

Ärendets handläggning

Tidigare gäller för en del av området ett förordnande som naturreservat enligt Länsstyrelsens beslut den 30 maj 1959. Marken ägdes av Naturskyddsföreningen i Skåne, som sedermera genomförde ett markbyte i norra delen av området, varvid viss mark kom att ligga utanför reservatet samtidigt som ett åkerområde inom reservatsgränsen övergick i enskild ägo. Ett tidigare täktområde öster om det ursprungliga reservatet har inköpts av Naturvårdsverket och genom markbyte överförs till Naturskyddsföreningen i Skåne. Helsingborgs kommun har norr och söder om Råå-ån förvärvat olika områden, vilka ansluter till reservatet. Motiv finns att med hänsyn till dessa förändringar anpassa gränserna för naturreservatet Borgen och därmed utvidga detta. Utvidgningen berör även enskild mark på fastigheten Norra Vallåkra 1:12.

Markägare och övriga kända sakägare har förelagts att inkomma med erinringar. Förslaget till utvidgning av reservatet har skriftligen godkänts av ägaren till Norra Vallåkra 1:12. Naturvårdsverket, Sveriges Geologiska Undersökning, Helsingborgs kommun och Naturskyddsföreningen i Skåne har tillstyrkt förslaget.

Skäl för beslut

Området ligger vid Råån där sidoflöden skurit ned djupa raviner i den sedimentära berggrunden. Landskapsmorfologi och geologi är av mycket stort värde. Området har också betydelse för forskning och undervisning.

Som en del i en gammal kulturbygd med många fornminnen och spår efter tidigare industriverksamhet är området både markhistoriskt och kulturhistoriskt värdefullt. Centralt i området finns resterna av en fornborg från järnåldern med gravhög.

Skogen på de branta sluttningarna i ravinerna har sedan länge lämnats till fri utveckling. En rik sydsvensk blandlövsskog med ovanligt många häckande fågelarter har utvecklats. Den har därmed stora botaniska och zoologiska värden. Variationen av naturtyper med framför allt ädellövskog, hävdade fuktiga till torra fodermarker och naturliga åstränder har bidragit till en rik biologisk mångfald av fåglar, insekter och andra djurgrupper samt kärlväxter.

Det kuperade historiskt intressanta landskapet med omväxlande öppna och skogbevuxna ytor genomflutet av vattendrag utgör en attraktiv miljö för friluftsliv och turism.

Det föreslagna naturreservatet är naturskönt.

Områdets samlade värden har medfört att det av svenska regeringen föreslagits som Natura 2000-område enligt rådets direktiv 43/92/EEG av den 21 maj 1992. om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet). Det ligger också inom område av riksintresse för naturvård (MN:5) med avseende på framför allt landformer samt geologiska och biologiska värden.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt för att återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter bör det angivna området avsättas som naturreservat.

Länsstyrelsen gör den bedömningen att föreskrifterna om vad allmänheten har att iaktta inom naturreservatet är av så begränsad omfattning att de inte innebär något allvarligt försvårande av områdets utnyttjande i enlighet med vad som annars gäller enligt allemansrätten.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden samt kommunens översiktsplan.

Detta beslut kan överklagas till regeringen, miljödepartementet, se bilaga.

I den slutliga handläggningen av detta ärende deltog landshövding Bengt Holgersson, beslutande, naturvårdsdirektör Elisabeth Hellmo, Petter Eiring, planfunktionen, Dick Törblad, rättsfunktionen och Anders Larsson, miljöenheten, föredragande.

Bengt Holgersson

Anders Larsson

BILAGOR

1. Reservatets avgränsning
2. Hur man överklagar

Naturreservatet Borgen
Helsingborgs kommun

BILAGA 1

Malmö den 18 december 2001

Anders Larsson
Anders Larsson

dnr 231- 34184-00
1283-206

